

ВИКОРИСТАННЯ ОФІЦІЙНОЇ НАЗВИ ДЕРЖАВИ (СФЕРА ПРАВОСУДДЯ)

Висвітлюються питання основних форм та способів використання офіційної назви держави у сфері правосуддя, особливостей вітчизняної та зарубіжної практики конституційно-правового регулювання порядку використання офіційної назви держави при прийнятті судових рішень. Зроблено висновок про необхідність перегляду вітчизняної практики ухвалення окремих «судових рішень» судами різних юрисдикцій як «іменем України», так і без використання останнього.

Ключові слова: конституція, офіційна назва держави, правосуддя, судові рішення.

**Стецюк Христина
Петрівна,**

*аспірант кафедри
конституційного
права юридичного
факультету
Київського
національного
університету імені
Тараса Шевченка*

Офіційна назва сучасної держави, як її невід'ємний атрибут, має широке поле свого застосування. Одним із традиційних напрямків у цьому плані є її використання у сфері правосуддя. Адже саме від імені держави в наші дні не рідко здійснюється правосуддя як таке взагалі та виносяться самі судові рішення. Основою для цього, як правило, виступають відповідні конституційні положення, безпосередній виклад яких часто обумовлений особливостями національних політико-правових традицій [1, с. 75; 2; 3, с. 397]. Останні мають певний вплив також і на практику реалізації вище згаданих конституційних приписів, особливо в процесуальному законодавстві. Пропозиція Президента України про виділення в окрему статтю Конституції України (ст. 1291) норми, за якою «суд ухвалює рішення» саме «іменем України» разом з іншими положеннями, які визначають правову природу самого судового рішення як такого [4], свідчать, зокрема, і про наявну суспільну увагу до проблематики використання офіційної назви держави у сфері правосуддя. Актуальність цієї проблематики підсилюється також фактами не завжди однакового розуміння як законодавцем, так і судами України, конституційного положення ч. 5 ст. 124 Основного Закону нашої держави, за яким «судові рішення ухвалюються судами іменем України». Наслідком таких розбіжностей стали звернення до Конституційного Суду України

щодо офіційного тлумачення вищеведеного положення ч. 5 ст. 124 Конституції України [5].

У науковій літературі справедливо звертається увага на недостатній рівень дослідження питань, пов'язаних із правовим врегулювання порядку використання офіційної назви держави взагалі, та, зокрема, у сфері правосуддя. Поодинокі публікації, які стосуються окремих аспектів цієї проблематики як вітчизняних, так і зарубіжних авторів (А. А. Белкіна, В. Ф. Бойка, К. Ф. Гуценко, О. В. Джафарової, Д. М. Притики, Я. П. Сеницької, В. І. Шишкіна та ін.), не вирішують питання комплексного дослідження використання офіційної назви держави у сфері правосуддя, зокрема при ухваленні судових рішень.

Метою цієї статті є комплексний аналіз основних форм та способів використання офіційної назви держави у сфері правосуддя, зокрема в частині прийняття / ухвалення судових рішень іменем держави, а також дослідження вітчизняної та зарубіжної практики конституційно-правового закріплення порядку використання офіційної назви держави в таких випадках.

Використання офіційної назви держави у сфері правосуддя, подібно як і в інших суспільно-політичних напрямках функціонування держави, має давні історичні традиції. Приклади такого використання умовно можна поділити на дві групи: загальні, характерні для різних сфер функціонування державних органів та її посадових осіб, та особливі, притаманні власне безпосередньо тільки сфері правосуддя. Першу групу

складатимуть такі випадки використання офіційної назви держави, як її розміщення на службових бланках та печатках органів державної влади, на т. з. «інформаційних таблицях» будинків / приміщень цих органів, на службових посвідченнях посадових осіб, використання офіційної назви держави як частини титулу (найменування посади) службової особи і т. д. Другу групу представляє, як правило, один (про те надзвичайно місткий за своєю внутрішньою правовою природою та унікальний за суспільним призначенням) випадок — це здійснення правосуддя (у т. ч. і прийняття / ухвалення судових рішень) іменем держави. Саме «постановлення судового рішення іменем держави, як вважає Д. М. Притика, визначає особливу роль суду, як єдиного органу державної влади, який згідно з Конституцією здійснює правосуддя, і в акті від її імені реалізує право держави на вирішення правових конфліктів у цивільних, господарських та адміністративних правовідносинах, на кримінальне покарання осіб, які порушили кримінально-правову заборону і вчинили злочин» [6, с. 865].

Слід зазначити, що традиція постановляти судові рішення іменем держави чи виносити їх від імені особи, яка уособлює державу (наприклад, того ж таки короля чи імператора) є майже настільки давньою, як і самі судові рішення. Тому, зміст основних акцентів у цьому плані змінювалася разом з еволюцією самої держави як такої, зрештою, так само, як і офіційна назва держави змінювалася разом із зміною сутності держави, її політико-правової природи тощо [7].

Так, ще в кінці XVIII ст., у часи перетворення Франції з абсолютистської монархії в конституційну, про її судові акти говорилося як такі, що приймаються іменем короля («Виконавчі акти за рішеннями суддів викладаються наступним чином: N (ім'я короля) милістю божою і за конституційним законом держави король французів. /.../. Суд такий-то постановив наступний вирок /.../» — п. 24 Глава шоста. Про судову владу. Французька конституція, 3 вересня 1791 р.) [8, с. 277]. Однак, коли та ж сама Франція через пару десятиліть волею своїх Національних Зборів «уконституюувалася в республіку» та проголошувала себе «демократичною, єдиною і нероздільною» державою, державою, яка «визнає права і обов'язки (громадянина — Х. С.)» такими, що «передують і стоять вище законів», що «свобода, рівність і братерство» є саме її принципами, — правосуддя в ній вже мало «відправляється від імені французького народу» (п. 81. Глава VIII. Про судову владу. Конституція Французької Республіки, 4 листопада 1848 р.) [8, с. 447, 456]. Остання теза фактично була рівнозначною положенню про «відправлення правосуддя іменем Французької Республіки», оскільки нова (конституційна) держава виступала уособленням «спільної справи» (*res publica*) всіх її громадян (народу), і від імені держави (що було рівнозначним — «від імені народу») приймалися всі її рішення, у т. ч. і рішення її судових органів.

Усе це з часом міцно входить у культуру конституційного регулювання суспільних відносин у сфері судочинства і стає невід'ємним

елементом еволюції змісту конституцій. У цьому еволюційному процесі дві вироблених часом словесні форми — «відправлення / здійснення правосуддя від імені народу» та «винесення / ухвалення судових рішень від імені (іменем) Республіки», — «йдуть по життю» разом, взаємодоповнюючи одне одного та спільно утверджуючи базові засади європейського конституціоналізму. Тому ці положення можна зустріти не тільки в конституціях т. з. «першої хвилі», до яких належала вище згадана Конституція Французької Республіки 1848 р., а й у пізніших конституційних актах як міжвоєнного періоду (1920–30 рр.), так і в конституціях прийнятих після Другої світової війни чи на межі XX–XXI ст. Так, Конституцією Австрійської Республіки (Федеральним Конституційним Законом Австрії від 01.10.1920 р.) було прямо передбачено, що «відправлення правосуддя виходить від Федерації (Австрії як федеративної держави — Х.С.), а вирoki і судові рішення виносяться і проголошуються іменем Республіки» [9, с. 87], статтею 101 Конституції Італійської Республіки (прийнятої Установчими Зборами 22.12.1947 р.) визначено, що «правосуддя здійснюється іменем народу» [10, с. 440], а відповідно до п. 3 ст. 142 Конституції Словацької Республіки (прийнятої 01.09.1992 р.), — «судові рішення оголошуються публічно від імені Словацької Республіки» [3, с. 440] і т. д. В окремих країнах подібну тезу щодо здійснення правосуддя в державі від її імені (у тій чи іншій модифікації) можна прослідкувати протягом майже всієї її конституційної історії.

Показовим у цьому плані є польський досвід, оскільки всі польські (республіканські) конституції (1921, 1935, 1952 та 1997 рр.) містили відповідні конституційні приписи («суди здійснюють правосуддя іменем Польської Республіки», «суди виносять вироки іменем Польської Народної Республіки», «Суди і Трибунали виносять рішення від імені Республіки Польщі») [11, с. 273–274]. Натомість, саме в польській політико-правовій традиції має місце оригінальна практика конституційної фіксації принципу республіканізму в його т. з. «першоджерельному» варіанті — власне як «спільної справи» (*res publica*) всього народу («Республіка Польща є спільним благом усіх громадян» ст. 1 Конституції Республіки Польща, 1997 р. [3]).

Частиною п'ятою ст. 124 Конституції України передбачено, що «судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України» [1, с. 75]). Саме слово «Україна», як відомо, було визначено Актом проголошення незалежності України (24.08.91) офіційною назвою сучасної української держави та фактично підтверджено в цьому статусі конституцієдавцем при прийнятті нині чинного Основного Закону держави (28.06.96). Такий підхід у вирішенні питання конституційного регулювання саме цього сегменту суспільних відносин не тільки вдало гармонізує з уставленою європейського конституційно-правовою практикою, а й певним чином відповідає національним традиціям у сфері правосуддя. Варто тільки пригадати, що ще § 60

Конституції Української Народної Республіки 1918 р. чітко було зазначено про те, що «Суд в УНР одбувається іменем її (т. б. іменем Української Народної Республіки — Х.С.)» [12, с. 334]. Приблизно в той же самий час в іншій новоствореній українській державі § 9 Закону Української Національної Ради про тимчасову організацію судів і судочинства від 21 листопада 1918 р. (Законом Західно-Української Народної Республіки — Х.С.) прямо встановлювалося, що «від дня оголошення сего розпорядку (цього законодавчого припису — Х.С.) суди мають видавати всі вироки в імені Західно-Української Народної Республіки» [13, с. 34]. У новітній період національної історії традицію конституційного закріплення процедури «ухвалення судових рішень» саме «іменем України» було відновлено в 1995 році в результаті прийняття Конституційного Договору, частина друга ст. 36 якого містила відповідне положення [14, с. 34].

Закріплення в 1996 році на рівні Основного Закону нашої держави положення про «ухвалення судами судових рішень іменем України» об'єктивно привело до внесення відповідних змін у чинний на той час Закон України «Про судоустрій України». Розділ IV цього закону, який мав до того назву «Судові виконавці», було перейменовано на — «Виконання судових рішень», а стаття 64 цього закону отримала назву — «Обов'язковість судових рішень». У частині першій цієї статті містилося положення, за яким «судові рішення ухвалюються судами іменем України» [15]. Цим самим,

законодавцем фактично було повторено зміст конституційної норми ч. 5 ст. 124 Основного Закону держави, що загалом відповідало уставленій конституційно-правовій практиці регулювання суспільних відносин.

Однак, уже через декілька років, приймаючи нову редакцію Закону України «Про судоустрій України» (2002 р.), це законодавче положення було суттєво змінено й подано в редакції, за якою тільки те «судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України» (ст. 11) [16]. Ця редакція збереглася і при прийнятті у 2013 р. нині чинного Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (ч. 1 ст. 13) [17]. Усе це об'єктивно вплинуло на появу різного роду новел у процесуальному законодавстві, які, з одного боку, не завжди гармонізували між собою, а з іншого — їхній зміст часто нагадував своєрідне «балансування» між приписами ч. 5 ст. 124 Основного Закону держави («судові рішення ухвалюються судами іменем України») та ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» («судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України»).

Так, відповідно до положень статей 369 та 371 Кримінального процесуального кодексу України «судове рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті, викладається у формі вироку. Судове рішення, у якому суд вирішує інші питання, викладається у формі ухвали. /.../ суд ухвалює вирок іменем України /.../ ухвала постановляється в нарадчій кімнаті складом суду, який здійснював судовий

розгляд. Ухвали, постановлені без виходу до нарадчої кімнати, заносяться секретарем судового засідання в журнал судового засідання» [18]. Статтею 209 Цивільного процесуального кодексу України передбачено, що «суди ухвалюють рішення іменем України/.../ ухвали суду, які оформлюються окремим процесуальним документом, постановляються в нарадчій кімнаті, інші ухвали суд може постановити, не виходячи до нарадчої кімнати/.../» [19]. «Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в адміністративному суді, — говориться в частині першій ст. 14 Кодексу адміністративного судочинства України, — ухвалюється іменем України» [20], а частиною першою ст. 4 (зі значком 5) Господарського процесуального кодексу України передбачено, що «рішення і постанови господарських судів приймаються іменем України» [21] і т. д.

Іншими словами, у процесуальному законодавстві всі «судові рішення» (у широкому розумінні цього словосполучення — як «акта судового розгляду будь-якого виду провадження» [22, с. 707]) було поділено на ті, які ухвалюються іменем України і всі інші, які не ухвалюються іменем України. Можливо саме ця обставина стала причиною до появи згодом спеціальних роз'яснень з боку органів судової влади різних юрисдикцій щодо «особливостей» застосування судами ч. 5 ст. 124 Конституції України. Так, питання, які саме «рішення суду» слід ухвалювати безпосередньо «іменем України», серед іншого стали предметом роз'яснень Пленуму Верховного Суду України

(Постанова № 14 від 18.12.2009 р. «Про судові рішення у цивільній справі»), Пленуму Вищого адміністративного суду України (Постанова № 7 від 20.05.2013 р. «Про судові рішення в адміністративній справі») та Пленуму Вищого господарського суду України (Постанова № 6 від 23.3.2012 р. «Про судові рішення»). Зокрема, у своїй Постанові № 14 від 18.12.2009 р. «Про судові рішення у цивільній справі» Пленум Верховного Суду України зазначив, що «Судові рішення викладаються у формі ухвали або рішення (частина перша статті 208 Цивільного процесуального кодексу України). Судовий наказ і заочне рішення є різновидами судового рішення. Судовий розгляд, яким справа вирішується по суті, закінчується ухваленням рішення суду іменем України, у тому числі при відшкодуванні шкоди відповідно до Закону України від 1 грудня 1994 року №266/94-ВР «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду», у якому вирішуються питання, що складають його зміст (статті 214–218 ЦПК). Інші випадки закінчення розгляду справи (зокрема, закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду) оформляються постановленням ухвали» [23].

Усе це разом, як видається, свідчить про наявність неоднозначного розуміння як законодавцем, так і судами України змісту конституційного положення частини п'ятої статті 124 Основного Закону держави, за яким «судові рішення ухвалюються судами іменем України». Певним

підтвердженням останнього стало подання у 2013 році до Конституційного Суду України конституційного звернення громадянин Чагіна Дмитра Івановича, у якому він просив дати офіційне тлумачення положень статей 8, 124 Конституції України. Обґрунтовуючи необхідність офіційного тлумачення вказаних положень Конституції України, автор клопотання посилається на низку судових рішень, а саме: на ухвали слідчого судді Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 21 лютого 2013 року, апеляційного суду Київської області від 4 березня 2013 року та постанови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28 грудня 2010 року, від 20 листопада 2012 року, від 21 грудня 2012 року, які були прийняті у справах за його скаргами та заявами. При цьому, громадянин Д. І. Чагін просить єдиний орган конституційної юрисдикції звернути увагу на ту обставину, що тільки одне з цих судових рішень (Ухвала апеляційного суду Київської області від 4 березня 2013) було прийнято іменем України. Інші ж судові рішення, зокрема дві постанови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних, приймалися без зазначення останнього («іменем України»). Натомість, частина п'ята ст. 124 Конституції України жодним чином не поділяє категорію «судові рішення», залежно, наприклад, від того, хто їх прийняв, чи відносно кого вони були прийняті і т. д. Тому, у суб'єкта права на конституційне звернення логічно виникло запитання «чи має юридичну силу

рішення суду, винесене з порушенням вимог частини п'ятої статті 124 Конституції України (не ухвалене іменем України)?». Саме в цьому аспекті і просив громадянин Д. І. Чагін дати офіційне тлумачення частини п'ятої статті 124 Конституції України [5]. І хоч єдиний орган конституційної юрисдикції з формальних причин відмовив у відкритті конституційного провадження по цій справі (на підставі пункту 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Законом України «Про Конституційний Суд України»), питання поставлене громадянином Д. І. Чагіним залишається більш ніж актуальним.

Судове рішення, у сучасному його розумінні, це насамперед акт «судового права», у якому застосовуються як матеріальні, так і процесуальні норми права, це своєрідний «висновок» суду, результат його практичної діяльності, «основний і найважливіший акт правосуддя» [22, с. 707; 24; 25, с. 684]. У більш ширшому (загально-філософському) розумінні судове рішення, на думку Є. В. Кудрявцевої, можна віднести до «числа головних опор доктрини поділу влад Монтеск'є, оскільки за допомогою рішень органів правосуддя, що уособлюють судову владу та діють незалежно, нівелюють крайності законодавчої та виконавчої влад, створюючи необхідну суспільству рівновагу» [26]. Звідси, надзвичайно важливим є розуміння першоджерел легітимної природи самого судового рішення, фундамент якої в демократичній державі становить

суверенна воля народу. Судове рішення в будь-якій правовій системі поєднує в собі певні частини та своєрідні атрибути. Як правило, текст судового рішення розпочинається згадкою (тезою) про те, від чийого імені воно ухвалюється / приймається. У багатьох випадках судові рішення приймаються від імені держави, і в цих випадках «офіційна назва держави» стає не тільки невід'ємним атрибутом судового рішення, а й важливим фактором його суспільно-правової легітимації. На думку В. Ф. Бойка, саме «ухвалення судових рішень іменем держави обумовлено їх значенням як загальнообов'язкових рішень органу судової вади» та «піднімає їх авторитет» безпосередньо «як акта державної влади» [27, с. 277].

Офіційна назва сучасної Української держави є обов'язким атрибутом (складовою частиною) судових рішень в Україні. Адже, саме від її імені («України») повинні ухвалюватися судами судові рішення, що є найважливішим результатом здійснення правосуддя (ч. 5 ст. 124 Конституції України). Ця норма у своїй внутрішній природі певним чином гармонізує з низкою інших конституційних положень, зокрема з частинами першою та другою ст. 5 Основного Закону держави, за якими «Україна є республікою. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [1, с. 7]. У той же самий час, існуюча на сьогодні практика ухвалення окремих «судових рішень» судами різних юрисдикцій як

«іменем держави», так і без використання останнього потребує свого перегляду. Визначальним підходом у вирішенні цього питання має бути неухильне дотримання вимог частини п'ятої ст. 124 Конституції України, за якою «судові рішення ухвалюються судами іменем України».

Список використаних джерел:

1. Конституція України / Верховна Рада України: Офіц. вид. — К. : Парламентське вид-во, 2014. — 104 с.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. // Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 1997. Nr. 78. poz. 483
3. Конституції нових держав Європи і Азії [Текст]: / С. П. Головатий/ Упоряд. С. Головатий. — К. : Укр. Правн. Фундація. — Вид-во «Право», 1996. — 544 с.
4. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57209
5. Ухвала Конституційного Суду України про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянина Чагіна Дмитра Івановича щодо офіційного тлумачення положень статей 8, 124 Конституції України № 66-у від 12.12.2013. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=231376>.
6. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.; В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. — 2-ге вид. переробл. і доповн. — Х., 2011. — 1128 с.
7. Стахів М. Зміна назви держави як вислід розвитку держави [Текст] / М. Стахів // Науковий Вісник Українського Вільного Університету. Ювілейне видання. Т. V. — Мюнхен, 1948. — 436 с.
8. Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII–XIX вв. Англия, США, Франция, Италия, Германия / Сборник документов под редакцией профессора П. Н. Галанзы. — М. : Государственное издательство юридической литературы, 1957. — 587 с.
9. Послевоенные конституции Запада. Выпуск II. Германия-Чехия-Австрия-Сербия-Хорватия-Словения-Румыния / проф. В. Н. Дурденевский — Ленинград: Государственное издательство, 1924.
10. Конституции государств Европейского Союза: / Л. А. Окуньков // Под общей редакцией и со вступительной статьей директора Института законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации Л. А. Окунькова. — М. : Издательская группа ИНФРА М-НОРМА, 1997. — 816 с.
11. Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 roku / pod red. J. Bocia: — Wrocław, 1998. — 360 s.
12. Конституція Української Народної Республіки (Статут про Державний устрій, права і вільності УНР). — У кн. : Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У двох томах. Т. 2. (10 грудня 1917 р. — 29 квітня 1918 р.). — К. : Наукова думка, 1997. — 422 с.
13. Західно-Українська Народна Республіка 1918-1923. Документи і матеріали. Том 2. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. — 712с.
14. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції //

Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 18, Ст. 133.

15. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 50, Ст. 436.

16. Про судоустрій України. Закон України. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 27–28, Ст. 180.

17. Про судоустрій і статус суддів. Закон України. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 41–42, № 43, № 44–45, Ст. 529.

18. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, Ст. 88.

19. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40–41, Ст. 492.

20. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35–36, № 37, Ст. 466.

21. Господарський процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, Ст. 56 (із пізн. змінами).

22. Штефан М. Й., Шишкін В. І. Судове рішення. — У кн. : Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — Т. 5: П-С. — К. : «Укр. Енцикл.», 2003. — 736 с.

23. Про судове рішення у цивільній справі. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 14 від 18.12.2009 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09>

24. Фазикош Г. В. Судове рішення в цивільному судочинстві. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. — Харків. — 2008. — 17 с.

25. Синицька Я. П. Юридична природа судового рішення в адміністративному судочинстві / Я. П. Синицька // Форум права. — 2011. — № 4. — С. 681–685.

26. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://pidruchniki.com/1373112046398/pravo/sudovi_rishennya

27. Коментар до Конституції України. К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. — 377с.

Стецюк Х. П. Использование официального наименования государства (сфера правосудия)

Освещаются вопросы основных форм и способов использования официального наименования государства в сфере правосудия, особенностей отечественной и зарубежной практики конституционно-правового регулирования порядка использования официального наименования государства при принятии судебных решений. Сделано вывод о необходимости пересмотра отечественной практики принятия отдельных судебных решений судами различных юрисдикций как «именем Украины», так и без использования последнего.

Ключевые слова: конституция, официальное наименование государства, правосудие, судебное решение.

Stetsiuk K. P. The usage of the official name of the state (justice sphere)

The article attempts to analyze the basic forms and methods of the usage of the official name of the state in the justice sphere. Special attention is paid to the peculiarities of domestic and foreign practice of constitutional and legal regulations of the order of usage of the official name of the state in adopting judicial decisions.

It is noted that justice historically has belonged to traditional areas of the usage of the official name of the state, since justice as such was often administered and court decisions were adopted in its very name. Relevant constitutional provisions, direct statement of which is often caused by peculiarities of national political and legal traditions is in its basis. For modern constitutional states with the republican form of government, in democratic states a priori "the adoption of the judicial decisions in the name of Republic" is proposed to consider as synonymous to "adopting judicial decisions in the name of the people". Both provisions have been traditionally applied in the long-standing European constitutional and legal practice.

The constitutional provision of paragraph five of Article 124 of the current Fundamental Law of Ukraine, according to which "Judicial decisions shall be adopted in the name of Ukraine" is well in tune with the established European constitutional and legal practice and generally meets the national traditions in the field of justice (Ukrainian People's Republic, West-Ukrainian People's Republic, the 1995 Constitutional Treaty). Attention is drawn to the fact that in the above provision of Article 124.5 of the Constitution of Ukraine the phrase "judicial decisions" is used without any reservations, and it applies to any and all acts of the court, which are called "judgments". Yet, later the legislator determined that only those "judgments by which the court proceedings are terminated, shall be adopted in the name of Ukraine" (Article 13.1 of the Law of Ukraine "On the Judicial System and Status of Judges"). Changes were made to the procedural codes in a similar way, and explanations were given by the Plenums of the Supreme Court of Ukraine and high specialised courts concerning which "judgments" should be adopted in the name of Ukraine. In fact, all court decisions were divided into those adopted in the name of Ukraine and all other (not adopted in the name of Ukraine). All this contributed to the emergence of inconsistent application of Article 124.5 of the Constitution of Ukraine.

Conclusion is made about the need to review the domestic practice of adoption of specific "judgments" by courts of different jurisdictions both "in the name of Ukraine", and without the use of the latter. Herewith, decisive in this matter is strict compliance with Article 124.5 of the Constitution of Ukraine, according to which "judicial decisions shall be adopted by courts in the name of Ukraine".

Key words: constitution, the official name of the state, justice, judicial decisions.

Стаття надійшла до друку 4 квітня 2016 р.